
OBSAH

ÚVODEM	7
I. KRIZE BURŽOAZNÍHO MYŠLENÍ NA PŘELOMU STOLETÍ	
1. <i>Dvě generace</i>	9
ÚSPĚCHY MECHANICKÉHO MATERIALISMU	9
OTEC A SYN	10
ZAČNĚME ZNOVU, OD ABECEDY	13
SKUTEČNÉ PŘÍČINY, FALEŠNÉ ZÁVÉRY	15
2. <i>Kriticismus a svoboda</i>	17
NEKRITICKÝ KRITICISMUS	17
POD PRAPOREM SVOBODY	20
HISTORICKÉ ROZCESTÍ	22
GNOSEOLOGICKÉ KOŘENY KRIZE	23
SPOLEČENSKÉ KOŘENY KRIZE	26
DVĚ CESTY	28
3. <i>Skandál ve filosofii</i>	30
PRAGMATISMUS VE ZNAMENÍ KRITICISMU	30
OD KRITIKY ABSOLUTNÍHO IDEALISMU	
K „BAHNU PRIVÁTNÍCH FAKTŮ“	33
JAMESOVO NAZEMĚVZETÍ BOHA	39

OD UŽITKU K BEZZÁSADOVOSTI	41
FILOSOFIE POZITIVITY JAKO IDEOLOGIE IMPERIALISMU	43
BURŽOAZNÍ DEMOKRACIE JAKO PLASTICKÝ A KUJNÝ SVĚT	45

II. KARLA ČAPKA LÉTA DOZRÁVÁNÍ

<i>4. Dva mladí provokatéři</i>	49
VYZÝVAVÁ KOZLÍ ZORNICE	49
RODOPIS: OKOUZLENÍ PŘÍRODOU	52
RODOPIS: SVĚT ŘEMESEL	53
RODOPIS: OČAROVÁNA A USTRAŠEN PRACUJÍCÍMI MAŠINAMI	54
RODOPIS: DVOJZVUK ŽIVOTA A SMRTI	56
<i>5. Prvé hledání životních jistot</i>	58
OBJEKTIVITA S PRIMÁTEM IDEJÍ	58
UMĚNÍ A DOBA	60
ČAPKOVA KRITIKA MARXISMU	65
OBJEKTIVITA JAKO FORMA POZITIVITY	67
ZDROJE POZITIVNÍCH HODNOT	70
<i>6. Život a svoboda ve výhni války</i>	74
ÚTĚK DO NITRA	74
SVOBODA A FATUM	78
NUTNÝ ZÁVĚR: NIHILISMUS	81
KONVERZE K SOUCITU	82
POETIKA POPRVÉ	83
<i>7. Boj za upevnění životních jistot</i>	86
ZNOVU UMĚLEC A PUBLICISTA	86
KONFLIKTY „TRAPNÝCH POVÍDEK“: OD NENÁVISTI K SOUCITU	88
DVOJÍ CITOVÁ VÝCHOVA	90
SOUCIT, KTERÝ JE NÁM CIZÍ	91
KRITIKA BEZ SOUCITU	93

ŽIVOT NEJVYŠŠÍ HODNOTOU	96
ŽIVOT A FILOSOFIE ŽIVOTA	96
NĚKOLIK VYZNÁNÍ	98
ŽIVOT PROTI POKROKU	100
ŽIVOT JE NEPRONIKNUTELNÉ TAJEMSTVÍ	101
KRITIKA POKROKU JAKO KRITIKA KAPITALISMU	102
JE „RUR“ RELATIVISTICKÉ?	106
KOŘENY ČAPKOVA RELATIVISMU	108
NĚKOLIK HISTORICKÝCH KONFRONTACÍ	110
VRATKÁ ZÁKLADNA	112

III. IDEOLOGEM BURŽOAZNÍ REPUBLIKY

8. *Byl Čapek pragmatistou?* 114

VŮLE VĚŘIT	114
PRAGMATISMUS Z ROKU 1918	116
PRAGMATISMUS Z ROKU 1925	117
SUBJEKTIVIZACE PRAVDY	119
PRAVDA PODPÍRANÁ VÍROU	121
OD RELATIVISMU K PRAVDĚ, OD PRAVDY K RELATIVITĚ	122
FORMY ČAPKOVA RELATIVISMU	125
DVĚ BURŽOAZNÍ POZITIVITY — DVA UŽITEČNÉ IDEOLOGICKÉ NÁSTROJE	128
BYL TEDY ČAPEK PRAGMATISTOU?	130

9. *Skandál v literatuře* 131

OPĚT PROVOKACE PARADOXEM	131
PROVOKACE „KLASICKÁ“	133
PROVOKACE SKANDÁLNÍ	134
PRVNÍ SKANDÁL: VULGÁRNÍ ŽIVOT ZÁCHRANOU PŘED IDEJEMI	136
ZKÁZA ABSOLUTNEM	138
ZLEHČIT DOGMATA, ZMĚKČIT IDEJE	142
DRUHÝ SKANDÁL: ZAVRŽENÍ VELKÝCH ČINŮ	143
TŘETÍ SKANDÁL: NENÍ LEPŠÍHO SVĚTA	147
DRAMA - FEJETON	148
CO NEGUJE ADAMŮV MANIFEST	149

INDIVIDUALITA A DAV	150
OPĚT ZHOUBNÉ IDEJE	152
V POPŘEDÍ KRITIKA MILITARISMU, V POZADÍ KRITIKA REVOLUCE	153

<i>10. Svět obyčejných vulgárních skuteč- ností vyžívá, II (Skandál v literatuře)</i>	156
---	-----

TÉMĚŘ IDYLA UPROSTŘED KRIZE	156
CO SE STABILIZOVALO	158
GNOSEOLOGIE „KAPESNÍCH POVÍDEK“	159
TŘÍDNÍ VZTAHY STRÍZLIVĚ A ROMANTICKY	163
KLADNÝ BURŽOAZNÍ HRDINA	166
MORÁLKA LÁSKY A SOUCITU	169
PESIMISMUS POD POVRCHEM „VLÍDNÉHO“ VIDĚNÍ ŽIVOTA	170
ZÁHADA „ŠLÉPĚJÍ“	171
„POVÍDKY...“ NEJSOU POUZE IDEALIZACÍ BURŽOAZNÍ SPOLEČNOSTI	175
ESTETIKA NÍZKÉHO A VŠEDNÍHO	176
JEN OHLÉDNUTÍ ZA OSTATNÍMI DÍLY TOHOTO OBDOBÍ	179

IV. SPOJENCEM V BOJI PROTI FAŠISMU

<i>11. Příprava: trilogie o poznání člověka</i>	183
JEJÍ SMYSL	183
NEPLNÁ RACIONALITA	184
NEPŘEKONANÝ RELATIVISMUS	186
PRVÁ VĚTA TRILOGIE: SKEPSE	189
DRUHÁ VĚTA TRILOGIE: V HLAVNÍ ROLI SUBJEKT	193
POETIKA A POJETÍ UMĚNÍ PODRUHÉ	196
EXOTIKA A NÁVRAT ZTRACENÉHO SYNA	198
GNOSEOLOGIE „POVĚTRONĚ“	201
VĚTA TŘETÍ: MHOHOST V OBYČEJNÉM ŽIVOTĚ	203
JAKÝ MALOMĚŠTÁK JE OBYČEJNÝ ČLOVĚK	205
BOURE POD HLADINOU	208
SLOŽITOST VNITŘNÍHO ŽIVOTA	212
NANEBEVZETÍ BURŽOAZNÍHO HUMANISMU	214

12. <i>Nedořešené paradoxy kapitalismu a civilizace</i>	217
DO BOJE PROTI MLOCTVÍ	217
MLOCI JAKO OBJEKT VYKOŘIŠTOVÁNÍ	219
MLOCI JAKO OBRAZ ZMECHANIZOVÁNÍ A ODDUŠEVNĚNÍ ŽIVOTA	222
MLOCI JAKO VÝSTRAHA PŘED FAŠISTICKOU AGRESÍ	224
13. <i>Pacifista se stává bojovníkem</i>	229
HLUBŠÍ POZNÁNÍ — ALE I NAIVNÍ OMYLY	229
ZAMYŠLENÍ NAD KONFLIKTEM „MATKY“	233
HRDINSTVÍ V „MATCE“ A V „BÍLÉ NEMOCI“	237
PROČ ZTROSKOTAL GALÉN	238
HRDINNÝ OBYČEJNÝ ŽIVOT V „PRVNÍ PARTĚ“	242
NEDOKONČENÝ ROMÁN	247
POETIKA — A ETIKA UMĚNÍ — POTŘETÍ	248
JDE VE „FOLTÝNOVI“ JENOM O UMĚNÍ?	251
NAPOSLED O SOUCITU A OBJEKTIVITĚ	254
Z Á V Ě R Y	
14. <i>Kapitola, kterou život ještě nedopsal</i>	256
15. <i>Světový názor a umění</i>	263
JMENNÝ REJSTRÁK	272
LITERATURA	274